

مسعود خوش سلیقه

دریچه‌ای به مطالعات ترجمه

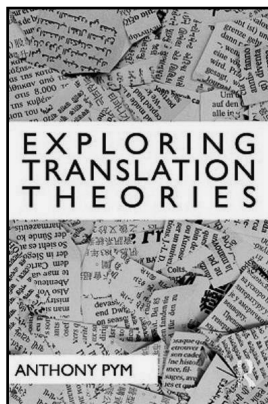
راه‌اندازی بخش ایران در پورتال مطالعات ترجمه با همکاری فصلنامه مترجم

پورتال مطالعات ترجمه به آدرس اینترنتی www.translationstudiesportal.org

به منظور فراهم آوردن محیطی برای تعامل بیشتر و تبادل اطلاعات برای پژوهشگران و دانشجویان مطالعات ترجمه در کشورهای عرب زبان، ایران و ترکیه و با هدف ظرفیت سازی در منطقه خاور میانه در حوزه مطالعات ترجمه به همت مونا بیکر و تنی چند از همکاران وی راه اندازی شده است. بدین منظور، طیف وسیعی از منابع و لینک‌هایی که به طور مرتب به روز می‌شوند در این درگاه جمع‌آوری و معرفی می‌شوند. اگر چه پورتال دارای تمرکز ویژه ای بر جهان عرب، ایران، و ترکیه است بسیاری از منابع موجود در سایت مفید فایده برای محققان ترجمه در سراسر جهان می‌باشند. پورتال مطالعات ترجمه با حمایت ویژه موسسات آکادمی بریتانیا، موسسه بریتانیا عمان، علی عمر ارمز فعالیت خود را آغاز نموده است. برای تماس می‌توان با مونا بیکر به آدرس مرکز مطالعات بین فرهنگی و ترجمه در دانشکده زبان، زبان شناسی و فرهنگ، دانشگاه منچستر، بریتانیا و یا از طریق پست الکترونیک mona.baker@manchester.ac.uk مکاتبه کرد. بعلاوه، بتازگی بروز رسانی این پورتال و تهیه اخبار تخصصی ترجمه در حوزه ایران و زبان فارسی به دست اندرکاران فصلنامه مترجم محول گردیده است.

گشتاری در نظریه‌های ترجمه

در ابتدا به معرفی کتاب گشتاری در نظریه‌های ترجمه (Exploring Translation Theories). آخرین اثر آنتونی پیم می‌پردازیم. این کتاب در سال ۲۰۱۰ توسط انتشارات روتلج چاپ و منتشر شد. در این کتاب طیف وسیعی از نظریه‌های برجسته ترجمه در غرب به همراه نظریه‌هایی از دیگر حوزه‌های پژوهشی در ارتباط با ترجمه مورد بررسی

و نقد قرار می گیرند. تمامی نظریه‌های ترجمه معرفی شده در این کتاب در هفت الگوی کلی معرفی می شوند که عبارتند از: الگوی معادل طبیعی، معادل یک طرفه، هدف، توصیف، عدم اطمینان، بومی سازی، و ترجمه فرهنگی که هر کدام به ترتیب در فصلی از کتاب ارائه می شوند. این کتاب در هشت فصل در ۱۸۸ صفحه منتشر شده است. در فصل اول کتاب، نگارنده به تعریف مفهوم نظریه پرداخته و چگونگی طبقه بندی نظریه‌های مدرن ترجمه را در این هفت الگوی کلی تشریح می کند.

همچنین، وی لزوم مطالعه نظریه‌های ترجمه را بخصوص برای مترجمان توضیح می دهد. پیم در پیش گفتار کتاب، این اثر را مکملی برای دو کتاب مقدماتی، درآمدی بر مطالعات ترجمه (Introducing Translation Studies) کاری از جرمی ماندی و درآمدی بر مطالعات ترجمه شفاهی (Introducing Interpreting Studies) اثر فرانز پیشکر می داند. او در مصاحبه ای در پاسخ به مترجم ژاپنی اثر خود، در مورد مقایسه این کتاب و درآمدی بر مطالعات ترجمه، کتاب ماندی را مناسب برای سطوح کارشناسی و گشتاری در نظریه های ترجمه را مناسب برای دوره‌های تکمیلی و پیشرفته تر می داند.

ولی در مجموع و بدون در نظر گرفتن سطوح مختلف ارائه نظریه‌های ترجمه در دو اثر ماندی و پیم، این کتاب در دو فصل کامل به بررسی دو موضوع مهم بومی سازی و ترجمه فرهنگی می پردازد که در اثر ماندی اشاره ای به آنها نشده است. بخصوص در آخرین فصل کتاب، پیم به توضیح و نقد نظریه هایی می پردازد که به تازگی تحت عنوان بحث برانگیز ترجمه فرهنگی مطرح می شوند.

ترجمه فرهنگی به مجموع رویکردی هایی اشاره می کند که به رغم اتخاذ واژه ترجمه هیچ ارتباط مستقیمی با هیچ متنی ندارند و با مفهوم یا پدیده ای دارای تعامل و یا ارتباط تعادلی نمی باشند. در مقدمه فصل هشت چنین توضیح داده شده است که در قرن بیست و یکم از مفهوم وسیع ترجمه فرهنگی برای بررسی دامنه وسیعی از مسائل در جامعه شناسی پسامدرن، مطالعات پسااستعماری، مهاجرت، التقاط فرهنگی و بسیاری از مسائل دیگر استفاده می شود. بر خلاف رواج این اصطلاح در حوزه مطالعات ترجمه، و حتی اضافه شدن آن به عنوان یکی از مدخل‌های جدید دانشنامه آزاد ویکیپدیا، بسیاری از نظریه پردازان و پژوهشگران ترجمه با استفاده از واژه ترجمه فرهنگی برای چنین پدیده‌ها و فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی مخالف

بوده که می‌توان بطور نمونه به ایتمار ایوان زوهر و هریش تریویدی اشاره کرد. لازم به ذکر است که پیم پس از انتشار این کتاب، اقدام به ایجاد پایگاه علاقه‌مندان کتاب گشتاری در نظریه‌های ترجمه در شبکه فیسبوک کرده که در آن به سولات خوانندگان کتاب پاسخ می‌دهد و نیز اطلاعات تکمیلی در این خصوص ارائه می‌کند. بعلاوه ویدئوهای متعددی از سخنرانی‌های وی که در مورد موضوعات کتاب می‌باشد نیز در این پایگاه بارگذاری شده است که بیشتر این ویدئوها مربوط به سخنرانی‌های او در زمان تدریس نسخه ابتدایی این کتاب در موسسه مطالعات بین‌المللی مونتری در امریکا در دو سال گذشته می‌باشد. بدون شک مطالعه این کتاب برای دانشجویان دوره‌های پیشرفته مترجمی و مطالعات ترجمه بسیار مفید خواهد بود، چرا که ایشان را از منظری جدید و انتقادی با بسیاری از نظرات اندیشمندان فرهنگ، زبان، فلسفه، ادبیات و ترجمه در باره مترجم و ترجمه آشنا خواهد کرد.

ترجمه در ایران: اشتغال یا حرفه؟

در این بخش به بررسی موقعیت اجتماعی کار ترجمه در جامعه کنونی ایران می‌پردازیم. ترجمه در ایران به عنوان منبع درآمد افراد بسیاری تلقی می‌شود و بدین منظور سالانه هزاران دانشجوی دوره‌های تربیت مترجم در سطوح عالی روی می‌آورند. ویلبرت مور اشتغال را مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی که به منظور بقاء فردی یا گروهی در مقابل کسب درآمد مالی در یکی از حوزه‌های کاری انجام می‌شود توصیف می‌کند. طبق این تعریف، مترجمی بطور قطع به عنوان یک اشتغال در ایران در نظر گرفته می‌شود. حال به این نکته خواهیم پرداخت که چگونه جامعه شناسان مفهوم اشتغال و حرفه را تبیین کرده و از هم تمیزی می‌دهند. در این خصوص، کار ساندروز حرفه را نوعی اشتغال میداند که بر اساس آموزش و مطالعات علمی و تخصصی حاصل می‌گردد و هدف از آن ارائه خدمات تخصصی به دیگران در ازای هزینه مشخصی می‌باشد. همان‌طور که از این تعریف درک می‌شود، حرفه زیر مجموعه‌ای از اشتغال در نظر گرفته می‌شود. محققان مختلفی برای فعالیتی بعنوان حرفه به ذکر ویژگی‌های متعددی پرداخته‌اند و آن خصوصیات را لازمه ارتقاء یک اشتغال به موقعیت اجتماعی یک حرفه دانسته‌اند.

میریل گادبوت به منظور ارائه تعریف جامعی از حرفه از دیدگاه جامعه‌شناسی، در یک مطالعه تطبیقی براساس نظرات و دیدگاه‌های مشترک پیشگامان این حوزه پژوهشی اجتماعی، وجود شش ویژگی را برای یک اشتغال در اجتماع ضروری می‌داند تا فعالیتی بتواند در سطح جامعه به عنوان یک حرفه تلقی شود.

بر اساس ویژگی‌های مطرح شده در مورد حرفه در ادبیات تحقیق جامعه‌شناسی، و منطبق

با شیوه فعالیت‌های کنونی حرفه‌های برجسته همچون پزشکی و حقوق، مریل گادبوت ویژگی‌های زیر را بعنوان مبنائی برای بررسی موقعیت اجتماعی یک اشتغال و ارزیابی آن به عنوان یک حرفه بر می‌شمرد:

الف. کار اجرا شده توسط اعضای حرفه، نیاز به آموزش مبسوط دانشگاهی دارد که این آموزش مبتنی بر دامنه وسیعی از دانش و اطلاعات و نظریات علمی می‌باشد.
ب. عضویت و فعالیت متقاضیان برای ورود به جامعه حرفه ای و کسب در آمد توسط اعضای کنونی کنترل و مدیریت می‌شود.
پ. جامعه حرفه ای معیارهای پذیرش متقاضیان جدید را تعیین کرده و بر روند پذیرش اعضا جدید نظارت دارد.

ج. جامعه حرفه ای بر اساس موازین منشور اخلاقی آن حرفه فعالیت نموده و منشور اخلاقی مدون حرفه، سطح کیفی ارائه خدمات حرفه ای را تبیین می‌کند. بعلاوه، جامعه اعضا موظف به اعمال ضمانت اجرایی برای رعایت موازین منشور اخلاقی می‌باشد.
د. آموزش ضمن خدمت به منظور حفظ و ارتقاء مداوم قدرت ارائه خدمات مناسب برای جامعه حرفه ای بطور اجباری وجود دارد.

و. اعتبار و اهمیت حرفه بطور کلی مورد پذیرش جامعه می‌باشد و بر همین اساس مدارک صادر شده در تایید صلاحیت‌ها و توانایی اعضا از سوی جامعه حرفه معتبر شناخته می‌شود. بر اساس نظر بسیاری از جامعه شناسان از جمله ایوت فریدسون مهمترین ویژگی یک حرفه، لزوم فراگیری مجموعه ای منظم از اطلاعات و دانش مبتنی بر نظریات علمی که در طول چند سال تحصیل در دانشگاه بدست آید می‌باشد. وجود دوره‌های دانشگاهی و مقاطع مختلف تحصیلی مرتبط با حوزه کاری مورد بررسی، می‌تواند نشانه ای از ویژگی‌های مورد نظر توسط اشتغال مورد بررسی باشد. بدین ترتیب به منظور بررسی حرفه مترجمی به عنوان حوزه ای آکادمیک می‌بایست به ارزیابی حوزه مطالعات ترجمه به عنوان مبحثی علمی و دانشگاهی پرداخت. در بسیاری از کشورها به خصوص اتحادیه اروپا، ترجمه دوران کودکی خود را بعنوان رشته ای آکادمیک سپری نموده است و به عنوان حوزه ای مطالعاتی مستقلی در دانشگاه‌ها شناخته شده است. در چنین کشورهایی دوره‌های آموزش عالی با محوریت ترجمه در گرایش‌های مختلفی از سطح کارشناسی تا مقطع دکتری تخصصی در موسسات دانشگاهی آن‌ها ارائه می‌شود.

در ایران نیز رشته تحصیلی مترجمی طی چند دهه گذشته در سطح کارشناسی در بسیاری از دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی ارائه شده است. همچنین در طی دهه اخیر، این

رشته در مقطع کارشناسی ارشد نیز ارائه شده است که باعث تثبیت بیشتر ترجمه در جوامع علمی ایران و در میان رشته های تحصیلی مشابه مانند زبان شناسی، آموزش زبان های خارجی و ادبیات به عنوان رشته و حوزه پژوهشی مستقلی گردیده است.

البته حفظ عنوان "مترجمی" و عدم استفاده از عنوان "مطالعات ترجمه" حتی در مقطع کارشناسی ارشد که بطور معمول پژوهش محور می باشد تا حدی نشان از دید مسئولین آموزشی و سیاست گذاران دانشگاهی ایران به این رشته دانشگاهی می باشد. عدم موافقت با نام "مطالعات ترجمه" حتی در مقطع دکتری این رشته از سوی وزارت علوم نیز که در سال تحصیلی جدید برای نخستین بار ارائه شد است نیز نکته ای قابل تامل و توجهی می باشد.

ظرفیت پذیرش چند صد دانشجو در دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی و موسسات آموزش عالی غیردولتی در مقطع کارشناسی ارشد در سال تا حدی بیانگر توجه و استقبال جامعه به ترجمه بعنوان رشته ای آکادمیک و دانشگاهی می باشد. همچنین، انتشار فصلنامه مترجم با پنجاه و یک شماره منتشر شده و فصلنامه مطالعات ترجمه با سی سه شماره منتشر شده، بعلاوه انتشار چندین مجله دانشجویی با موضوع ترجمه گواه دیگری می باشد بر توسعه و رشد ترجمه در جامعه ایران بعنوان حوزه ای علمی و پژوهشی و مبتنی بر تحقیقات دانشگاهی و نظریات علمی.

لیکن، با ملاحظه دیگر معیار های مطرح شده در بالا حتی بطور سطحی، چنین بنظر می رسد که اشتغال ترجمه در ایران به استثنا توسعه و رشد در بعد آموزش آکادمیک، در دیگر شاخصه ها و ابعاد ضروری توسعه و بالندگی کافی و شایسته خود را هنوز بدست نیاورده است. علی رغم اینکه این نتیجه گیری به مطالعات و پژوهش های بیشتر و دقیقتری نیاز دارد، بنظر می رسد که ترجمه هنوز جایگاه یک حرفه تخصصی در جامعه ایران را بدست نیاورده است.

درگذشت پیتر نیومارک و یوجین نایدا

در سال جاری میلادی، دنیای مطالعات ترجمه دو تن از پیشگامان و پژوهشگران نام آشنای خود را از دست داد. پیتر نیومارک (۲۰۱۱-۱۹۱۶)، در سن نود پنج سالگی در نهم جولای ۲۰۱۱ در شهر گیلفورد در انگلستان درگذشت. کتاب ها و دیگر آثار این معلم بزرگ که همیشه از اولین متون مورد مطالعه برای دانشجویان و علاقه مندان ترجمه بوده اند، از نخستین ستون های بنای نو ظهور مطالعات ترجمه می باشند.

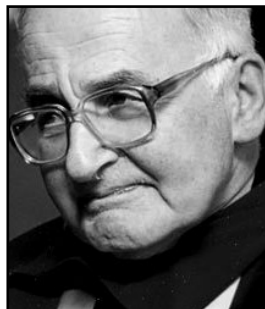
در یادداشت مارگارت راجرز، دوست و همکار او در دانشگاه سوری و مدیر فعلی مرکز مطالعات ترجمه این دانشگاه، چنین آمده. «حقیقت، خانواده، دوستی، ادبیات، موسیقی،

فلسطین، اخلاق، ترجمه خوب و ترجمه بد از مفاهیم مطلق زندگی بودند که برای پیتر بسیار مهم بودند.»

آخرین مصاحبه ویدئوی نیومارک در پاسخ به ده سوال درباره مسایل گوناگون ترجمه بر روی درگاه اینترنتی مجله ترجمه تخصصی (The Journal of Specialized Translation)

برای عموم قابل دسترسی می باشد.

از دیگر وقایع ناگوار امسال برای دنیای مطالعات ترجمه فقدان یوحین نایدا (۲۰۱۱-۱۹۱۴)، پژوهش گر پیشکسوت مطالعات ترجمه و ترجمه متون مقدس، بود. او در سن نود هفت سالگی در بیست و پنج آگوست ۲۰۱۱ در شهر بازل در گذشت. نتیجه تلاش نایدا در طی بیش از پنجاه سال پژوهش و مدیریت انجمن امریکایی کتاب مقدس (American Bible Society) ایجاد انقلابی در توسعه نشر و ترجمه انجیل به زبان های متعدد و برای مخاطبان متفاوت بود. از شاخص ترین نظریات وی اصل تعادل پویا یا کاربردی (Dynamic/Functional Equivalence) در ترجمه می باشد.

پیتر نیومارک

یوحین نایدا

توانش ترجمه

موضوع توانش ترجمه (translation competence)، یکی از موضوعات بحث بر انگیز در مطالعات ترجمه در چند سال اخیر بوده است. اهمیت این موضوع از چند دلیل ناشی می شود که مهمترین دلیل آن نیاز مبرم طراحان دوره های آموزش مترجم به درک هر چه ملموس تری از اصلی ترین هدف دوره های آموزشی که همان درست یابی به توانش ترجمه است، می باشد. صاحب نظران حوزه طراحی برنامه های آموزشی از جمله نیشن و مکلیستر ترسیم دقیق هدف یا اهداف اصلی آموزش و بررسی اصول و مبانی نظری در این خصوص را در برنامه ریزی یک سیستم آموزشی، مهمترین گام و مقدم بر دیگر اقدامات برمی شمارند. لیکن علاوه بر طبیعت انتزاعی این پدیده، انگشت شمار بودن پژوهشهای تجربی را میتوان دلیل اصلی حل نشدن معمای توانش ترجمه برشمرد. بعلاوه، در ابتدا لازم به ذکر است که علی رغم شباهت واژگانی توانش ترجمه در مطالعات ترجمه، این مفهوم با توانش زبانی (linguistic competence) در زبانشناسی متفاوت می باشد. بر خلاف توانش زبانی در زبانشناسی، توانش

ترجمه نزدیک و شبیه تر به کنش زبانی (linguistic performance) بوده و بیشتر به عملکرد در مهارت ترجمه اشاره دارد.

مهمترین دیدگاه مشترک بین پژوهشگران توانش ترجمه اعتقاد به چند بعدی بودن و یا چند بخشی بودن این توانش می باشد. به عبارت دیگر، توانش ترجمه هیچگاه یک توانایی یا مهارت تخصصی واحد و یکپارچه تلقی نشده و برآیندی از مجموعه ای از چندین زیر توانش (sub-competence) اصلی و فرعی در نظر گرفته شده است. بطور نمونه، البرت نوبرت معتقد است که توانش زبانی، توانش متنی، توانش دانش نامه ای یا موضوعی، و توانش فرهنگی در کنار توانش انتقالی که مافوق چهار مورد قبل می باشد در تعامل با هم منجر به توانش ترجمه در مترجم شده و برای او توانایی لازم برای ترجمه را فراهم می کنند. کریستینا نرد نیز در معرفی مترجم کاربردگرا نه مولفه را برای توانش ترجمه ضروری میدانند، که از جمله می توان به توانش نگارش، توانش تحقیق، توانش حرفه ای، توانش فرارتاباطی، توانش بین فرهنگی، توانش ارائه و توزیع، توانش رسانه ای، توانش مقاومت و توانش اعتماد بنفس اشاره کرد.

لیکن، آنتونی پیم در خصوص توانش ترجمه و در ارتباط با انتخاب سر فصل دروس دوره های آموزش مترجم معتقد است که به جای تمرکز بر روی زیر مجموعه های فرضی توانش ترجمه موثرتر خواهد بود که توانش ترجمه را از زاویه ای متفاوت که شامل دو توانش کلی و فراگیر می باشد بررسی کرد. از نظر او توانش ترجمه را میتوان حاصل این دو زیر توانش اصلی دانست: اول، توانایی تولید و خلق مجموعه ای بیش از یک متن ترجمه شده مناسب و دوم، توانایی انتخاب مناسب ترین متن ترجمه شده به سرعت و با اعتماد بنفسی موجه. از دلایل پیم برای ارائه چنین تعریف موجزی از توانش ترجمه و رد ضرورت بررسی فهرست های طولانی از زیر توانش ها و مولفه های مختلف توانش ترجمه، تغییرات سریع به واسطه انقلاب الکترونیکی در چند سال اخیر و تغییرات شگرف و بی ثبات دنیای کار ترجمه حرفه ای می دانند.

برخی دیگر از پژوهشگران بر اساس داده های بدست آمده از محیط های آموزشی اقدام به معرفی مولفه ها و زیر توانش های این مهارت پرداخته اند. اولیویا فاکس بر اساس ویژگی های نامطلوب ترجمه دانشجویان مترجمی و مشکلات عمومی ایشان در ترجمه به ارائه مدلی آموزشی از توانش ترجمه پرداخته است. در این مدل برای رسیدن به توانش ترجمه در محیط های آموزشی می بایست در پنج حوزه مختلف مهارت ها و توانایی های دانشجویان مترجمی را ارتقا داد، از جمله توانش ارتباطی، توانش اجتماعی- فرهنگی، توانش زبانی و فرهنگی، توانش یادگیری و توانش حل مسئله.

از دیگر مدل های توانش ترجمه میتوان به مدل شش مولفه ای دانشگاه استون اشاره

کرد. در این مدل که با نظارت و هدایت کریستینا شفنر طراحی شد شامل توانش زبانی، توانش فرهنگی، توانش متنی، توانش موضوعی یا دانشنامه ای، توانش تحقیق و توانش انتقال می‌باشد. از این مدل برای برنامه ریزی سر فصل مطالب دوره کارشناسی "زبان های خارجی به همراه مطالعات ترجمه" در دانشگاه استون (Aston University) استفاده شد، که بعدها به عنوان الگویی مورد استفاده دیگر دانشگاه های انگلستان قرار گرفت. یادآوری می شود که در هیچ یک از دانشگاه های انگلستان دوره اختصاصی آموزش مترجم در سطح کارشناسی وجود ندارد و ترجمه فقط در سطح کارشناسی ارشد چه در دوره های پژوهش محور و یا در دوره های تخصصی ترجمه ادبی یا ترجمه کاربردی (Applied Translation)، که بیشتر بر ترجمه رسانه های تصویری و بومی سازی متمرکز می باشند، ارائه می شود.

یکی از جدیدترین مدل های ترجمه در چند سال گذشته توسط واحد ترجمه اتحادیه اروپا مورد مطالعه قرار گرفته و تنظیم شده است. هدف اصلی طراحی این مدل تدوین برنامه استاندارد برای دوره آموزش مترجم در سطح کارشناسی ارشد بود تا بدین وسیله نیاز اتحادیه اروپا به مترجم های کارآمد و آشنا به نیاز های خاص این مجموعه چند فرهنگی- زبانی برطرف گردد. این مدل توسط یک گروه تخصصی شامل پژوهشگران پیشگامی همچون کریستینا شفنر، دوروثی کلی و دیگران به سرپرستی ایو گمبیر طراحی و تدوین شد. این مدل شامل شش زیر توانش می باشد، از جمله توانش زبانی، توانش بین فرهنگی، توانش موضوعی، توانش تکنولوژی، توانش جستجوی اطلاعات و توانش ارائه خدمات ترجمه. به شرط رعایت برخی موارد و ملزومات مشخص شده توسط اتحادیه اروپا، این مدل قابل استفاده برای دانشگاه های اروپایی می باشد. هم اکنون این مدل در بیش از پنجاه دانشگاه در اروپا در سطح کارشناسی ارشد مورد استفاده می باشد.

یکی از گروههای تحقیقی که در این زمینه به طور متمرکز در طی دو دهه گذشته مشغول به تحقیق و بررسی بوده گروهی تحت عنوان پیست (PACET) می باشد. این گروه که شامل بیش از ده پژوهشگر مطالعات ترجمه و مربی آموزش ترجمه در دانشگاههای اسپانیا می باشند از اواسط دهه نود میلادی می باشند با هدف کشف و تشریح توانش ترجمه و مولفه های تشکیل دهنده آن بر روی مدلی با استفاده از دامنه وسیعی از گونه های متفاوتی از داده های میدانی و با بکارگیری چندین روش جمع آوری و تحلیل اطلاعات مشغول به مطالعه بوده اند. در طی بیش از یک دهه مطالعه گروهی و متمرکز، گروه پیست مدل پیشنهادی خود را به طور مستمر به روز رسانی کرده و بر اساس اطلاعات جدید بدست آمده سلسله مراتب و چیدمان زیر توانش های مطرح در این مدل را تغییر داده اند.

با اینکه تحقیقات در مورد ماهیت توانش ترجمه و بعلاوه چگونگی دستیابی به این توانش در دوره های آموزشی به پاسخی قطعی دست نیافته اند، لیکن نتیجه تمامی مطالعات فوق بر این نکته تاکید دارند که در دوره های آموزش مترجم می بایست شامل زیر توانش های مختلفی (بسیار) فراتر از تسلط بر دو زبان و فرهنگ باشد، نکته ای که در برنامه ریزی سر فصل دروس دوره های مترجمی در دانشگاه های ایران در بیست و چند سال گذشته مورد غفلت قرار گرفته است.